

KAPADOKYA BÖLGESİ'NDE YEREL PAYDAŞLARIN EKOTURİZME YÖNELİK GÖRÜŞLERİ*

OPINIONS OF LOCAL STAKEHOLDERS ON ECOTOURISM IN CAPPADOCIA
REGION

Hasene Nur GÖK

Doktora Öğrencisi, Nevşehir Hacı Bektaş
Veli Üniversitesi, Sosyal Bilimler
Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği Anabilim
Dalı,
Nevşehir/Türkiye.

Phd. Student., Nevşehir Hacı Bektaş Veli
University, Institute of Social Sciences
Department of Tourism Management,
Nevşehir/Turkey.

hasenenuregibas@gmail.com

ORCID ID: 0000-0002-3638-7310

Aziz Gökhan ÖZKOÇ

Doçent Doktor, Nevşehir Hacı Bektaş
Veli Üniversitesi, Turizm Fakültesi,
Turizm İşletmeciliği Bölümü
Nevşehir/Türkiye.

Assoc. Prof., Nevşehir Hacı Bektaş Veli
University, Faculty of Tourism, Tourism
Management Department,
Nevşehir/Turkey.

azizgozkoc@nevsehir.edu.tr

ORCID ID: 0000-0001-8420-8228

Makale bilgisi | Article Information

DOI: 10.47994/usbad.824367

Makale Türü / Article Type: İnceleme Makalesi / Research Article

Geliş Tarihi / Date Received: 11.11.2020

Kabul Tarihi / Date Accepted: 24.12.2020

Yayın Tarihi / Date Published: 20.12.2020

Yayın Sezonu / Pub Date Season: Aralık / December

Bu Makaleye Atıf İçin / To Cite This Article: Gök, H. N. & Özkoç, A. G. (2020).
Kapadokya Bölgesi'nde Yerel Paydaşların Ekoturizme Yönelik Görüşleri. *USBAD
Uluslararası Sosyal Bilimler Akademi Dergisi* 2(4), 1215-1235.

İntihal: Bu makale intihal.net yazılımınca taranmıştır. İntihal tespit edilmemiştir.

Plagiarism: This article has been scanned by intihal.net. No plagiarism detected.

İletişim: Web: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/usbad>
mail: usbaddergi@gmail.com

* Bu çalışma Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı'nda yazılan "Nevşehir İlinde Ekoturizmin Geliştirilmesine Yönelik Yerel Paydaşların Görüşleri" adlı Yüksek Lisans Tezinden üretilmiştir.

Öz: Bu çalışmada Dünya Kültür Mirasları listesinde yer alan ve doğal turistik çekiciliğe sahip Kapadokya Bölgesi'nde gerçekleştirilen ekoturizm faaliyetlerinin Nevşehir ilinde bulunan yerel paydaşların perspektifinden değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Araştırmada nitel (kalitatif) araştırma yöntemi ve keşifsel araştırma tasarımından yararlanılmıştır. Veriler, Nevşehir'de bulunan yerel paydaşlarla yarı yapılandırılmış mülakat tekniğiyle toplanmıştır. Araştırmanın sonunda elde edilen veriler betimsel analiz yöntemiyle analiz edilmiştir. Gerçekleştirilen görüşmeler sonucunda, Kapadokya Bölgesi'nin doğal turistik alanlarının ekoturizm için elverişli olduğu ancak sahip olunan bu potansiyele sürdürülebilirlik bilinciyle yaklaşılmadığı, ekoturizm kapsamında gereken plan ve politikaların yeterince uygulanmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Kapadokya bölgesinin ekoturizm potansiyelinden maksimum düzeyde faydalanabilmek için, yerel halkın ve paydaşların ekoturizm konusunda bilinçlendirilmesi ve alternatif turizm arzı oluşturma yönünde daha gerçekçi ve rasyonel planların hayata geçirilmesi gerekmektedir. Aynı zamanda, sürdürülebilir turizm bilincinin oluşmasıyla birlikte bölge genelinde ekoturizmin geleceği açısından daha olumlu gelişmelerin yaşanabileceği belirtilmektedir. Ayrıca, bölgeye yönelik turizm talebini arttırmak ve bölgesel kalkınmayı desteklemek amacı ile tüm kurum, kuruluş ve paydaşların dahil olacağı proje ve faaliyetlerin hayata geçirilmesinin önemine vurgu yapılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kapadokya, Nevşehir, Ekoturizm, Yerel Paydaşlar

Sayfa | 1216

Abstract: This research aims to evaluate the ecotourism activities and ecotourism potential of the Cappadocia Region, which is included in the world cultural heritage list with natural touristic attraction, from the perspectives of local stakeholders residing in Nevşehir province. Qualitative research methods and exploratory research design were used in the research. The data were collected using a semi-structured interview technique with local stakeholders in Nevşehir. At the end of the research, the obtained data was analyzed by descriptive analysis method. As a result of the interviews, it was concluded that the natural touristic areas of the Cappadocia Region are suitable for ecotourism, however, this potential is not approached with sustainability awareness, and the plans and policies required within the scope of ecotourism are not adequately implemented. In order to benefit from the ecotourism potential of the Cappadocia region at an maximal level, it is necessary to raise the awareness of local people and stakeholders about ecotourism and to implement more realistic and rational plans to create an alternative tourism supply. At the same time, it is stated that with the formation of sustainable tourism awareness, more positive developments can be experienced in terms of the future of ecotourism in the region. In addition, the importance of implementing projects and activities in which all institutions, organizations, and stakeholders will be involved is emphasized

in order to increase the demand for tourism in the region and support regional development.

Keywords: Cappadocia, Nevsehir, Ecotourism, Local Stakeholders

GİRİŞ

Kitle turizminin yarattığı olumsuz etkiler ve alternatif turizm türlerine olan ihtiyaç ve ilginin artması yeni turizm türlerinin oluşumuna imkan tanımıştır. Ekolojik yapının sürdürülebilmesine ve gelişimine odaklanarak "turizmde sürdürülebilirlik" anlayışı çerçevesinde doğa temelli turizm olarak tanımlanan ekoturizm, sürdürülebilir kalkınma aracı olarak da görülmektedir (Kahraman ve Türkay, 2012: 47).

Doğa temelli, kültürel, macera, sorumlu ve yeşil turizmi kapsayan ekoturizm kavramı, turizmin sürdürülebilirliğini sağlamak amacıyla "*Hector Cebellos Lascurain*" tarafından 1983 yılında ortaya çıkarılmış ve başlangıçta eğitim konusuna vurgu yaparak nispeten bozulmamış bölgelere yapılan doğal seyahatler olarak tanımlanmıştır (Farrel ve Runyan 1991: Bhattacharya, Chowdhury ve Sarkar, 2011'den aktaran; Kiper, 2013: 774). Uluslararası Ekoturizm Topluluğu ise, ekoturizmi; "Doğal çevreyi koruyan, yerel halkın refahını gözetken ve el değmemiş alanlara karşı duyarlı seyahattir" şeklinde tanımlamaktadır (The International Ecotourism Society, 2011).

Ekoturizmin gelişmesiyle "ekoturist" olarak adlandırılan yeni bir turist tipi oluşmuştur. Ziyaret ettikleri destinasyonların tarihi ve kültürel geçmişi hakkında bilgi sahibi olup, oradaki yerel hayatı deneyimlemek isteyen kişiler ise, ekoturist olarak tanımlanmaktadır. Genellikle yüksek gelir sahibi, eğitilmiş, çevre duyarlılığına sahip doğasever kişiler ekoturist profilini oluşturmaktadır (Kurtoğlu ve Temiz, 2018: 93; Belber, 2018: 102).

Turistik çekiciliklerin yanı sıra doğa ve kültürün iç içe bulunduğu Kapadokya'da ekoturizmin geliştirilmesi ve ekoturist potansiyeli açısından talep yaratacak yeni faaliyetlerin gerçekleştirilmesi hem bölge hem de ülke ekonomisi açısından olumlu sonuçlar doğurabilecektir. Özellikle, dünya genelinde COVID-19 salgını ile başlayan "yeni yaşamsal düzen", gelecekte kitle turizminin arka plana atılarak ekoturizm gibi bireysel ve doğa temelli turizm hareketlerini ön plana çıkaracaktır. Ekoturizm açısından önemli arz kaynaklarına sahip Türkiye'nin de, küresel çapta gerçekleşecek doğa temelli bu turizm hareketlerinden büyük kazançlar elde edebilmesi, daha etkili plan ve politikaların uygulanması sayesinde mümkün olacaktır. Dolayısıyla bu

araştırma kapsamında, Türkiye'nin önemli turizm destinasyonlarından biri olan Kapadokya Bölgesi'nde mevcut ekoturizm potansiyelinin ve ekoturizm faaliyetlerinin Nevşehir ilinde görev yapan yerel paydaşların gözünden değerlendirilmesi ve ekoturizm açısından bölgede eksik görülen noktaların vurgulanması amaçlanmıştır. Çalışmanın literatür kısmında ekoturizm hakkında uluslararası ve ulusal düzeyde yapılan çalışmalardan yararlanılmıştır. Yöntem kısmında ise mülakat yoluyla bölgedeki turizm paydaşlarından toplanan veriler incelenmiş ve elde edilen bulgular yorumlanmıştır.

1. EKOTURİZMİN ÇOK YÖNLÜ ETKİLERİ

Doğal çevreyi koruyan ve yerel halka çeşitli imkânlar sunan alternatif turizm çeşidi olan ekoturizm yerel halka ve yerel çevreye sunduğu imkânlar yönünden çevresel, ekonomik ve sosyo-kültürel çok yönlü etkiye sebep olmaktadır (Kasalak ve Akıncı, 2015: 230). Ekoturizm doğal çevre, habitat, flora, fauna, manzaraların ve biyoçeşitliliğin korunmasına katkıda bulunmasının yanı sıra doğal ve kültürel çevre hakkında bilgi sahibi olmayı amaçlamaktadır. Bu kapsamda ekoturizm planlamasının ilk adımı doğal çevre ve onun korunmasıdır (Fung ve Wong, 2007'den aktaran; Kiper, 2013: 783).

Sayfa | 1218

Ekoturizm, hem yerel halka hem de ekoturistlere olumlu deneyimler sağlayarak çevresel iklim karşı bilincinin gelişimine katkı sunarken olumsuz çevresel etkileri en aza indirerek, farkındalık ve duyarlılığı da arttırmaktadır (Das ve Chatterjee, 2015: 4). Turizmde sürdürülebilir gelişmenin en iyi yolu olarak ifade edilen ekoturizm, diğer turizm faaliyetlerinde olduğu gibi doğal çevre üzerinde olumlu etkilerin yanı sıra olumsuz etkilerde yaratabilmektedir (Demir ve Çevirgen, 2006: 68). Ekoturizm alanlarında taşıma kapasitesinin üzerinde ziyaretçi kabulü, aşırı yapılaşma, zararlı atıklar, orman yangınları olumsuz çevresel etkilere örnek olarak gösterilebilir.

Sürdürülebilir ekoturizmin gelişimi, doğal ve kültürel mirasın korunmasına ve yerel toplulukların çevresel ve ekonomik katkılarına dayanmaktadır. Dünyanın en büyük endüstrisi olarak yerini alan turizm sektörü için ekoturizm, yıllık büyüme oranının %10'dan %30'a çıkacağı tahmini ile en hızlı büyüyen sektörlerden biridir. Ekoturizm, doğal turistik çekiciliğe sahip kültürel destinasyonlar için gelecek vadeden ekonomik gelişme imkanı sunmaktadır (Kunter ve Ünal, 2009: 152).

Ekonomik ve çevresel etkilerinin dışında ekoturizmin sosyo-kültürel etkileri de bulunmaktadır. Ekoturizmin sektörde var olmasıyla

birlikte yeni iş ve yatırım olanakları artış göstermiştir. Bu sayede toplum refahının artması ile birlikte ekoturizm deneyimlerinin, bireysel katılımı gerektirmesi, yerel halka ve ekoturistlere yönelik bir takım estetik ve manevi fayda sağlamaktadır. Dolayısıyla ekoturizm hem yerel halk için hem de turistler için alternatif deneyimler sunmaktadır (Weaver, 2001'den aktaran; Yılmaz, 2008: 82).

2. DÜNYA'DA VE TÜRKİYE'DE EKOTURİZM

Ekoturizm, 1992 yılından günümüze kadarki süreçte alternatif turizm çeşitleri arasında en hızlı büyüyen türlerden biri haline gelmiştir. Dünya'da ekoturizme yönelik destinasyonların birçoğunun ada ülkeleri, tropikal bölgeler, dağlık bölgelerden oluşan az gelişmiş veya gelişmekte olan ülkeler etrafında toplandığı görülmektedir. 1990 yılında Amerika'da macera turizmi ile ilgili bir araştırmada ekoturizm etkinliklerinin gerçekleştirildiği destinasyonlar için şu programlar oluşturulmuştur (Weaver, 1998'den aktaran; Demir ve Çevirgen, 2006: 132):

- Doğa Yürüyüşü: Nepal, Arjantin, Hindistan, Pakistan, Peru, Türkiye.
- Doğa Tarihi: Kosta Rika, Antartika, Madagaskar, Brezilya, Ekvator.
- Vahşi Doğa Safari: Kenya, Orta Afrika, Tanzanya.

Sayfa | 1219

Belirtilen destinasyonlarla birlikte Dünya'da ekoturizm açısından önem arz eden çok sayıda bölge bulunmaktadır. Kosta Rika, Avustralya Kenya, Tanzanya ve Belize özellikle ekoturizm faaliyetleri için oluşturulmuş konaklama birimleri, çevresel düzenlemeler ve ekoturistlere uygun çeşitli imkanlar sunan ve literatürde çok sayıda örnek olaya konu olan destinasyonlardan bazılarıdır (Demir ve Çevirgen, 2006: 132).

Amerika Birleşik Devletleri'nin Idaho, Wyoming ve Montana eyaletlerinin kesiştiği yerdeki Yellowstone Milli Parkı, Meksika, Arjantin, Şili, Brezilya, Florida Keys Bölgesinde yapılan dalışlar, Karayip Adaları, Kosta Rika (ekoturizmin öncü ülkelerinden biridir), GSM ülkelerinden Kamboçya, Laos, Myanmar, Tayland, Vietnam, Çin Halk Cumhuriyeti, Yunan Eyaleti, Norveç, Ekvatordaki Galapagos Adaları, Hollanda Antilleri, Belize, Avustralya'da bulunan Dünya Mirasları Listesi'ndeki Great Barrier Reef Marine Parkı, Yeni Zelanda, Peru, Kenya, Nepal'deki Annapurna alanı, Almanya, Fransa, İtalya ve İspanya ise, Dünyadaki

ekoturizm uygulamaları açısından en zengin bölgelerdendir (Ekoturizm Sektör Raporu, 2012; Kasalak, 2015; Belber, 2018: 25).

Türkiye ise, üç tarafının denizlerle çevrili olması, doğal ve kültürel kaynakların zenginliği, dört mevsimin yaşanabilmesi, yaklaşık 8000 km. uzunluğundaki kıyıları ve iklim farklılıklarıyla önemli turizm potansiyeline sahiptir. Türkiye yaylaları, dağları, mağaraları, gölleri, akarsuları, termal kaynakları ile oldukça geniş bir turizm yelpazesinden oluşmaktadır. Bu kaynak çeşitliliği içerisinde doğal yaşamı deneyimleme fırsatı sunması ekoturizm açısından önem arz etmekte ve bütün bunlar yerli yabancı turistlerin ilgisini çekmektedir (Kahraman ve Türkay, 2012: 50). Buna ilave olarak, Türkiye'nin doğal ve kültürel mirasının büyük bir bölümünün varlığını sürdürüyor olması, sürdürülebilir ekoturizm için büyük bir potansiyelin varlığını göstermektedir (Morgül, 2014: 29).

Turizm Bakanlığı tarafından Türkiye'de ekoturizm potansiyelini ortaya çıkarmak için geliştirilen projeler ise şunlardır (Belber, 2018):

2.1. Atak Projesi: Ege ve Akdeniz kıyılarındaki ilçelerin ve köylerin yer aldığı 2000 km. kıyı şeridini kapsayan proje ilk kez 1989 yılında başlamıştır. Yeni kıyı yönetim yöntemlerini tanımlamak ve alt yapı eksiklerinin ortadan kaldırılmasını sağlamak amacı ile tasarlanmıştır (Belber, 2018: 36).

2.2. Mavi Bayrak Projesi: Dünya genelinde tercih edilen ekolojik belgelendirme programlarından biri olan Mavi Bayrak projesi ilk kez 1985 yılında Fransa'da, uluslararası sivil toplum örgütü tarafından geliştirilmiştir. Plaj ve marinalarda sürdürülebilirliği sağlayarak çevre yönetimi odaklı değerlendirme kriterlerinin uygulanması yoluyla çevre eğitimi ve bilinçlendirme hizmeti sağlamaktadır (Fışkın vd., 2016).

2.3. Belek Yönetim Planı: Dünya Doğayı Koruma Birliği, Dünya Bankası gibi uluslararası teşkilatların girişimleri doğrultusunda 1996 yılında oluşturulmuştur (Belber, 2018: 36).

2.4. Yayla Turizmi Projesi: Doğu Karadeniz, Akdeniz (Toros Yaylaları) yaylalarından başlatılmış olup İç Anadolu, Ege ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri'yle devam etmekte olan bir projedir (Belber, 2018). Proje kapsamında 26 Adet yayla, Yayla Turizm Merkezi ilan edilmiştir.

2.5. Dağ-Doğa Yürüyüşü Projesi (Trekking): Dağ-doğa potansiyelinin planlı bir yaklaşımla turizm olgusu içerisinde

değerlendirilmesi, arz kapasitesinin geliştirilmesi, alternatif turizm alanlarının koruma kullanma dengesi içerisinde hizmete sunulması, tanıtılması, farklı yönlerinin turizmin ekonomik ve sosyal katkılarından yararlandırılması amaçlanmaktadır (Belber, 2018: 36).

2.6. Akarsu Turizmi (Kano-Rafting): "Artvin Çoruh Nehri, Artvin Altıparmak Çayı, Manavgat Çayı, İçel Çayı, Göksu Nehri Rafting" nehir kaynağı için oldukça elverişli akarsulardır.

2.7. Atlı Doğa Yürüyüşü: Ekoturizm faaliyetlerinde atın yaygın kullanımıyla gerçekleştirilen atlı doğa yürüyüş faaliyetleri Kapadokya, Antalya, Muğla, Kastamonu gibi bölgelerde düzenlenmektedir.

3. KAPADOKYA BÖLGESİNDE EKOTURİZM

Kapadokya Bölgesi'nin coğrafi konumu, farklı medeniyetlerin bıraktığı kültürel izler ve bölgenin jeolojik yapısı yıllar içerisinde bölgedeki turizm çeşitliliğini şekillendirmiştir. Doğa, kültür, balon, kongre, termal, sağlık, inanç gibi turizm türlerinin öne çıkmasıyla her yıl bölgeyi farklı amaçlar doğrultusunda yerli yabancı çok sayıda turist ziyaret etmektedir (Ahiler Kalkınma Ajansı, 2014: 18). Kapadokya Bölgesi'nde ekoturistlerin katılabilecekleri ekoturizm faaliyetleri genel olarak aşağıdaki gibi özetlenebilir:

- **Doğa Yürüyüşü (Trekking):** Doğa yürüyüş faaliyetleri belirli bir mesafedeki yürüyüş dahilinde yerel alanları ziyaret etmeyi kapsamaktadır. "Kızılçukur Vadisi, Güvercinlik Vadisi, Zemi Vadisi, Bağlıdere Vadisi, Gomeda ve Üzengi Vadileri, Zindanönü Deresi Vadisi, Kılıçlar Vadisi, Paşabucağı Mevkii, Periler Vadisi, , Görkündere Vadisi, Güllüdere-1 ve Güllüdere-2 Vadileri, Meskendir Vadisi, Çat Vadisi, Balkandere Vadisi, Ihlara Vadisi, Manastırlar Vadisi" doğa yürüyüş güzergâhları olarak belirlenmiştir (Kaphib, 2018).
- **Festival Turizmi:** Nevşehir ili sınırları içerisinde turistik merkezlerden biri olan Ürgüp ilçesinde gerçekleştirilen "Ürgüp Bağ Bozum Festivali" ve ilk olarak 2015 yılında Kapadokya'da düzenlenen doğa yürüyüşleri, açık hava etkinlikleri, vadi koşuları, bisiklet turlarını kapsayan "Cappadox Festivali" festival turizmi kapsamında örnek olarak gösterilebilir.
- **Mağara Turizmi:** Kapadokya Bölgesinde mağara turizmi adına düzenlenen ekoturizm faaliyetleri genel itibarıyla yeraltı şehirleri odaklı olarak sürdürülmektedir. "Özkonak Yeraltı Şehri, Derinkuyu Yeraltı Şehri, Kaymaklı Yeraltı Şehri, Özlüce Yeraltı

Şehri, Acıgöl Yeraltı Şehri ve Civelek Mağarası" kayaların oyulması sonucu günümüze kadar varlığını sürdüren yeraltı şehirlerinden bazılarıdır.

- **Hava Sporları ve Balon Turizmi:** Balon turizmi, özellikle sıcak hava balonculuğu kapsamında öne çıkmış destinasyonlardan biri olan Kapadokya Bölgesinde 1991 yılında Türk Hava Kurumu ile başlayıp 2006 yılında diğer işletmelerinde katılımıyla kısa zamanda başlıca turistik ürün denilebilecek noktada bölgenin katma değeri haline gelerek yüksek getiri sağlamaktadır (Can ve Can, 2019: 191). Hava sporları kapsamında yamaç paraşütünü geliştirmek için çalışmalar devam etmektedir.
- **Atlı Doğa Yürüyüşü:** Doğal turistik çekiciliğe sahip turizm destinasyonlarında atlı doğa yürüyüşleri ekoturistler tarafından yoğun ilgi görmektedir (Şengül ve Genç, 2016: 884). Grup lideri öncülüğünde ve kısa süreli turlar şeklinde düzenlenen atlı doğa yürüyüşleri gününbirlik veya birkaç günlük gezi programları ile gerçekleştirilmektedir (Akpınar ve Bulut, 2010; Güngör, 2016: 84).
- **Bisiklet Turizmi:** "Salcano Kapadokya Bisiklet Festivali", "Runfire Cappadocia Ultra Maratonu" bölgenin doğal ve tarihi güzelliklerinin tanıtılması için gerçekleştirilen ekoturizm faaliyetlerinden bazılarıdır.
- **Sportif Olta Balıkçılığı:** Kapadokya Bölgesinde bulunan Avanos, Kızılırmak ve göletlerin bulunduğu Damsa barajı ve Gülşehir'in Sportif Olta Balıkçılığına elverişli alanlar olarak görülmektedir.
- **Tarım ve Çiftlik Turizmi:** Kapadokya bölgesinin kendine özgü tarımsal ürünleri mevcuttur. Yerel halkın ürettiği başlıca ürünler ise, kabak çekirdeği, patates, kayısı ve üzümdür. Son yıllarda iç ve dış turizmin artmasıyla şarap tüketiminde artış gözlemlenmektedir. Buna bağlı olarak üzüm üretiminde de artış yaşanmaktadır. Bölgedeki bazı turizm işletmeleri ise, bağbozumu festivalleri kapsamında düzenlenen turlarda turistlere şarap yapımı ile ilgili deneyim imkanı tanıyarak turistik ürünlerin tanıtımına katkı sağlamaktadırlar.
- **Botanik Turizmi:** Karasal iklimin etkili olduğu Kapadokya bölgesinin bitki örtüsü, bozkırdır. Kekik türleri, buğdaygiller, gevenler, kangal vb. dikenler yaygın rastlanan bitki türleri arasında yer almaktadır. Son dönemlerde üzerinde durulan ağaçlandırma çalışmaları sonucunda akasya, badem, sedir,

karaçam, akçaağaç, dişbudak, vb. gibi türler ile elde edilen alanları yeni habitatlara örnek teşkil edebilir.

4. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Çalışmanın konusunu Kapadokya Bölgesi'nin sınırları içinde yer alan Nevşehir ilinin sahip olduğu ekoturizm potansiyeli oluşturmaktadır. Nevşehir doğal kültürel zenginlikleri, coğrafi konumu, peri bacaları ve biyolojik çeşitliliği bakımından ekoturizme oldukça uygun olduğu düşünülmektedir. Bu araştırma dâhilinde Nevşehir ilinin sahip olduğu ekoturizm potansiyeli ve bölgede gerçekleştirilen ekoturizm faaliyetleri mülakat tekniği aracılığıyla irdelenmiştir.

4.1. Araştırmanın Tasarımı

Araştırmada nitel (kalitatif) araştırma yöntemi ve keşifsel araştırma tasarımından yararlanılmıştır. Veriler, Nevşehir ili ve ilçelerinde görev yapan yerel paydaşlarla yarıyapılandırılmış mülakat tekniği ile toplanmıştır. Nitel yöntemin tercih edilmesinin nedeni araştırmanın amacına uygun olması ve konuya ilişkin daha ayrıntılı ve derinlemesine bilgi toplamaya imkan vermesidir. Böylece, Nevşehir ili ve ilçelerinde yer alan kamu sektörü, özel sektör ve sivil toplum örgütlerinin yerel paydaşları tarafından elde edilecek verilerin etkin ve detaylı bir biçimde analiz edilmesi sağlanmıştır.

Araştırmanın tasarımını ise, Nevşehir'de ekoturizm kavramının içerisine giren tüm alanlar, turizm ve ekoturizm faaliyetleri oluşturmaktadır. Yapılan araştırmada Nevşehir ilinin ekoturizm potansiyelinin belirlenmesi ve geliştirilebilirliği noktası üzerinde durulmuştur. Bu nedenle araştırma tasarımı olarak keşifsel araştırma tasarımı tercih edilmiştir. Keşifsel araştırma yöntemi ile durumun belirlenmesi ve paydaşların görüşlerinin alınması ile yeni fikirlerin ortaya çıkartılması hedeflenmiştir. Paydaşların birikim ve tecrübeleri ile sağlayacakları veriler ve yapacakları değerlendirmelerin de bulgulara katkı sağlayacağı düşünülmüştür.

4.2. Mülakat Katılımcılarının Genel Profili

Araştırmanın evreni (ana kütlesi) Nevşehir il/ilçelerinde görev yapan yerel paydaşlar olarak tanımlanmıştır. Bu belirleme ile araştırma kapsamında il/ilçede görev yapan yerel paydaşlar ve sivil katılımcılarla görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın örnekleme, maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemiyle belirlenmiştir. Bu örneklemin seçilmesindeki amaç görece küçük bir örneklem grubu oluşturmak ve

örneklem içindeki birimlerin çeşitliliği en üst düzeyde yansıtmasını sağlamaktır. Böylece, araştırmada farklı bakış açılarının elde edilmesi, bu bakış açıları arasındaki etkileşimin değerlendirilebilmesi ve ulaşılabilecek bulguların zenginliğinin sağlanması hedeflenmiştir.

Maksimum çeşitlilik örnekleme ile paydaşların kendi özgün düşüncelerine daha detaylı biçimde ulaşmak ve birikim temelli yorumları ile araştırmaya en yüksek katkıyı sağlamalarını teşvik etmek amaçlanmıştır. Bu kapsamda yerel paydaş olarak Nevşehir ilinde faaliyet gösteren otel işletmesi yöneticileri, seyahat acentesi yöneticisi, İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü yetkilisi, Orman ve Su İşleri Bakanlığı Nevşehir Şube Müdürlüğü yetkilisi, İl/İlçe Belediye Başkanlığı yetkilileri, İl/İlçe Kaymakamlığı yetkilileri, Sivil Toplum Kuruluş yetkilileri, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi bünyesinde görev yapan akademisyenler ve sivil katılımcılar olmak üzere toplam 20 katılımcı ile gönüllülük esasına dayanılarak görüşmeler yapılmıştır. Araştırma örneklemini oluşturan Mülakat Katılımcılarının Listesi Tablo 1'de belirtilmektedir.

Tablo1: Mülakat Katılımcılarının Listesi

Kurum /Kuruluş/Kişi	Katılımcı Sayısı
İl/İlçe Belediye Başkanlığı	2
İl/İlçe Kaymakamlığı	3
İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü	1
İl/İlçe Müze Müdürlüğü	2
Orman ve Su İşleri Bakanlığı Nevşehir Şube Müdürlüğü	1
Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi	3
Seyahat Acentesi	1
Otel İşletmesi	2
Sivil Toplum Kuruluşu	2
Sivil Katılımcılar	3
Toplam	20

4.3. Veri Toplama Aracı

Mülakat soruları, alan yazın taraması sonucu elde edilen verilerden yola çıkılarak araştırma konusuna ve amacına yönelik ifadelerden oluşmuştur. Mülakat sorularının hazırlanması aşamasında görüşme formu turizm alanında uzman olan akademisyenler tarafından incelenmiş ve anlam belirsizliklerini ortadan kaldırmak ve anlam bütünlüğünü sağlayabilmek amacıyla değerlendirilmiş, yapılan düzenlemeler ile görüşme formunun son hali elde edilmiştir. Görüşmelerin yarı yapılandırılmış mülakat üzerinden gerçekleştirilmesinin nedeni ise, katılımcıların derinlemesine bilgi verebilmesi ve gerçek görüşlerini ifade edebilmelerini sağlayabilmektir.

Araştırma için görüşme talebi iletilen katılımcıların uygun gördükleri zaman diliminde önceden randevu alınarak görüşme yapılmıştır. Görüşmeler yüz yüze yapılmış olup, ortalama 45-60 dakikalık sürelerde ve tek oturum şeklinde gerçekleştirilmiştir. Görüşmelerde araştırmacı önce kendini tanıtmış daha sonra araştırmanın amacı ve uygulanması ile ilgili görüşmeye katılanları bilgilendirmiş ve ardından görüşmeyi gerçekleştirmiştir. Ayrıca katılımcılara görüşme esnasında yöneltilecek ifadelerin açık uçlu olduğu, buna göre katılımcının tüm görüş ve önerilerinin önem taşıdığı, isterlerse sorular dışındaki görüş ve düşüncelerini iletebilecekleri belirtilmiştir. Görüşme formunda yer alan her bir ifade araştırmacılar tarafından yöneltmiş, ihtiyaç olması durumunda konuyu açmak üzere sorular detaylandırılmıştır.

Mülakatların gerçekleştirildiği katılımcılara Bilgiç (2007), tarafından yapılan çalışmada kullanılan soru formundan ve Orman ve Su İşleri Bakanlığı Nevşehir Şube Müdürlüğüne, hazırlanan "Nevşehir İlinde Tabiat Turizmi Master Planından (2013-2023)", ekoturizme uyarlanarak oluşturulan 20 soru yönetilmiş ve katılımcıların yanıtları doğrultusunda sorular çeşitlendirilmiştir. Katılımcılara yöneltilen mülakat soruları Tablo 2'de detaylandırılmıştır.

Tablo 2: Mülakat Soruları

Temalar	Mülakat Soruları
Amaç ve Hedefler	İl/İlçe ekonomisini geliştirebilmek için belirlediğiniz amaç ve hedefleriniz arasında ekoturizm var mı?
Proje ve Faaliyetler	İl/İlçede bulunan ekoturizmi geliştirmeye yönelik yürütülen projeler ve faaliyetler yeterli seviyede midir?
Alt ve Üst Yapı	İl/İlçede bulunan ekoturizm alanlarının altyapı ve üstyapı olanaklarını yeterli buluyor musunuz?
Eğitim ve Bilinçlendirme	İl/İlçede ekoturizm alanında çalışanlara, ekoturizme ilişkin eğitim ve bilinçlendirme çalışmaları yapılıyor mu?
Tanıtım Faaliyetleri	İl/İlçede ekoturizme yönelik tanıtım faaliyetleriniz oldu mu? Ekoturizme yönelik tanıtım faaliyetlerini yeterli buluyor musunuz?
Aktif Katılım	Yöre halkının ekoturizme bakış açısı nedir ve ekoturizme aktif katılımı nasıl gerçekleştirilebilir?
Sorunlar	İl/İlçede bulunan turizm alanlarının ekoturizm adına değerlendirilebilmesini engelleyen sorunlar nelerdir?

Tedbirler	İl/ilçede bulunan turizm alanlarının ekoturizm adına değerlendirilebilmesini engelleyen sorunları önlemek adına alınması gereken tedbirler nelerdir?
-----------	--

4.4. Verilerin Analizi

Görüşmelerde alınan yanıtlar yazılı metne dönüştürülmüştür. Araştırmacı yazılı notları ile birlikte varsa ek dokümanlarla birleştirilerek bütüncül bir rapor haline getirilmiştir. Toplanan verilerin analizinde nitel veri analizlerinden betimsel analiz kullanılmıştır. "Betimsel analiz, çeşitli veri toplama teknikleri ile elde edilmiş verilerin daha önceden belirlenmiş temalara göre özetlenmesi ve yorumlanmasını içeren bir nitel veri analiz türüdür" (Yıldırım ve Şimşek, 2008: 224). Araştırmada betimsel analiz yönteminin tercih edilmesi katılımcıların ifadelerinin özenli bir şekilde sunulmasına, yorumlanmasına ve sonuçların bu çerçevede yapılandırılmasına imkan vermiştir.

4.5. Mülakat Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Araştırma kapsamında mülakatlar sonuçlarından yola çıkarak her bir soruya verilen yanıtların büyük ölçüde benzerlik göstermesi, elde edilen bulguların geçerliliğini arttırmaktadır. Katılımcıların vermiş oldukları yanıtlar kategorize edilerek temalar oluşturulmuştur ve bu temalara ilişkin katılımcıların ifadelerinden değerlendirmeler yapılmıştır. Yanıtlar genel olarak incelendiğinde, Nevşehir İlindeki ekoturizm geliştirilmesine yönelik var olan potansiyel ve alternatif ekoturizm faaliyetleri ortaya konulmuştur.

4.5.1. Ekoturizm Kapsamında Yerel Paydaşlar Tarafından Belirlenen Hedef ve Amaçlar: Gerçekleştirilen mülakatlar neticesinde Nevşehir ilinde hizmet veren kamu ve sivil kuruluşların büyük çoğunluğu tarafından, ekoturizmin sürdürülebilirliğinin il/ilçe ekonomisi için ciddi bir önem arz etmektedir. Turizm kazancının büyük çoğunluğu doğal güzellikler sayesinde kazanılmaktadır. Dolayısıyla ekoturizm özellikle il/ilçe ekonomisinin kalkınmasında büyük rol oynadığı için yerel paydaşların hedefleri arasında yer almaktadır. Yerel paydaşlar tarafından; "Nevşehir İli Tabiat Turizmi Uygulama Eylem Planı (2013-2023), ve Nevşehir İli Tabiat Turizmi Master Planı (2013-2023) il/ilçe ekonomisini geliştirebilmek adına geleceğe yönelik ekoturizm hedeflerine örnek olarak gösterilebilir" şeklinde ifade edilmiştir.

4.5.2. Ekoturizme Yönelik Proje ve Faaliyetlerin Değerlendirilmesi: Katılımcıların ortak yanıtları sonucunda il/ilçede bulunan ekoturizm faaliyetlerini geliştirmeye yönelik yürütülen projelerin yeterli olmadığı fakat yürütülen belli başlı birkaç projenin var olduğu tespit edilmiştir. Bu projelerin en kapsamlı olanı ise, "Orman ve Su İşleri Bakanlığı Nevşehir Şube Müdürlüğü'nün hazırladığı, Nevşehir İlinde Tabiat Turizmi Master Planı (2013-2023) ve Nevşehir İlinde Tabiat Turizmi Uygulama Eylem Planı (2013-2023)" olarak ifade edilmiştir.

Ekoturizm'in alt türü olan botanik turizmi geliştirmeyi amaçlayan henüz hayata geçirilememiş "Jeoloji temalı Enformasyon Parkı ve Lavanta Bahçesi Projesi", Kapadokya'nın jeolojik yapısı, tarihi dokusu ile sanatları, mimari yapıları ve kültürel etkinliklerinin tanıtımı ve bunların istihdam ve turizme ivme kazandırılması amacıyla Avrupa Birliği destekli bir proje yürütüldüğü belirtilmiştir. "Gomeda Vadisi Çağırıyor Projesi" planlanmaktadır. Proje kapsamında yerel yönetimler aracılığıyla altyapı ve çevre düzenleme çalışmalarının yürütülmesi amaçlanmaktadır.

Bölgede turizm sektöründe görev yapan bireyleri ekoturizm konusunda bilinçlendirmek amacıyla, yerel paydaşlar tarafından; "turizm sektöründe faaliyet gösteren işletmelerde atık azaltma, enerji verimliliği, su kaynaklarının ve hava kalitesinin korunması gibi konularda farkındalık yaratılmakta, bu konularda eğitim ve danışmanlık hizmeti verilmekte, ekoetiket konusunda turizm işletmeleri çeşitli projeler yürütülmektedir" şeklinde ifade edilmiştir. Bunlara ilave olarak, çevreci uygulamaların yaygınlaştırılarak, ekoturizm altyapısının geliştirilmesi kapsamında destek programı çalışması yürütülmesi planlandığı belirtilmektedir.

Yürütülen projelere ilave olarak ekoturizm değerlerini geliştirmek adına Kapadokya Bölgesi genelinde tarımsal ürünler; kabak çekirdeği, ay çekirdeği, patates, üzüm, kayısı, pancar ve baklagil üretimi bakımından önemli bir yere sahip olduğu için "tarım ve çiftlik turizmi başta olmak üzere trekking, atlı doğa yürüyüşü, sportif olta balıkçılığı, kamp ve karavan turizmi, kuş gözlemciliği, kano-rafting, foto safari" faaliyetlerinin ekoturizm kapsamında geliştirilebilir olduğunu düşünülmektedir.

4.5.3. Ekoturizm Alanlarındaki Alt ve Üst Yapının Değerlendirilmesi: Yerel paydaşların bir kısmı, bölge nüfusunun az

olması ve beşeri, bürokratik ilişkilerin iyi olması sebebiyle alt yapının yeterli seviyede olduğu belirtilmektedir. Diğer katılımcılar ise, bu görüşlerin aksine bölgedeki ekoturizm alanlarının alt yapı olanaklarını yeterli seviyede olmadığını, alt yapı uygulamalarına ilişkin düzenleme yapılmasının gerekliliğini vurgulamışlardır. Mevcut durumdaki tesislerin üst yapı olanaklarının ise, çevreye duyarlı olarak yapılandırıldığını, planlanan yeni projeler ve faaliyetlerle üst yapıya ilişkin düzenlemelerin yapılacağı belirtilmektedir.

Sivil katılımcılar ise, "ana arterler göz önüne alındığında altyapının yeterli seviyede fakat ilçe ve köylerdeki özellikle yeraltı şehirlerinin bulunduğu destinasyonlarda ki altyapı yeterli seviyede değildir" şeklinde ifade etmişlerdir.

4.5.4. Ekoturizm Alanında Çalışanların Eğitim ve Bilinçlendirmesine Yönelik Değerlendirmeler: Sivil toplum kuruluşları, Kapadokya Bölgesi'nde turizm alanında hizmet veren personelin eğitim seviyesinin yeterli olduğunu ve ekoturizmin bölgedeki donanımına istinaden ekoturizm alanında çalışan uzman personel tedarikinin de yapılacağını vurgulamaktadır. Diğer mülakat katılımcıları tarafından, "Kapadokya Bölgesi yerel halkın çoğunluğunun turizm aracılığıyla geçimini sağlamaktadır ve turizmin her alanında çalışanlarında bu anlamda çekirdekten yetişmektedir. Fakat sektörler arası geçişler sebebiyle işinde uzman kalifiye personelin giderek azalmaktadır" şeklinde ifade edilmiştir.

Sivil katılımcıların bir kısmı ise, "bölge genelinin temel sorunlarından birinin kalifiye iş gücünün olmayışıdır personel anlamında bunun en önemli nedeni ise, bölge genelinde personelin zaman geçirebileceği yaşanabilir sosyal alanların yetersiz olduğudur" şeklinde ifade etmiştir. Diğer taraftan il/ilçe genelinde yalnızca Orman ve Su İşleri Bakanlığı Nevşehir Şube Müdürlüğü'nün kendi personellerine ekoturizm alanında eğitim verildiği belirlenmiştir. Katılımcılarının büyük çoğunluğu ise, herhangi bir kurum ve kuruluş tarafından ekoturizm alanında çalışanlara eğitim verilip verilmediğine ilişkin bilgilerinin olmadığını belirtmiştir.

4.5.5. Ekoturizme Yönelik Tanıtım Faaliyetlerinin Değerlendirilmesi: Yerel paydaşların birçoğu, ekoturizme yönelik faaliyetlerin tanıtımı için sosyal medya kullandıklarını belirtmişler. Bu tanıtım faaliyetlerinin ise, sadece sosyal medya ile sınırlandığı için yeterli seviyede olmadığını, buna ilişkin ekoturizm kavramının ve

Kapadokya Bölgesinin tanıtımına yönelik genel bir tanıtım ajansının kurulması gerekliliğini vurgulamışlardır.

Sivil toplum kuruluşları ise, "ekoturizme yönelik tanıtım faaliyetleri seviyede değil, fakat ekoturizme ilişkin farklı konuları içinde barındıran çeşitli çalıştay, seminer ve konferanslar düzenlenmektedir. Henüz konuya ilişkin somut faaliyetler gerçekleştirilmemekle birlikte, 2020-2022 döneminde Kapadokya Bölgesinde ekoturizm'in tanıtımına yönelik çalışmaları gerçekleştirmek planlarımız arasında yer almaktadır" şeklinde ifade etmişlerdir.

4.5.6. Yöre Halkının Ekoturizme Yönelik Yaklaşımlarının Değerlendirilmesi: Yöre halkının eskiye oranla doğal çevre konusunda daha duyarlı davrandıklarını, çevre düzenlenmesi hususunda destek verirken diğer yandan alternatif tarım ürünleri yetiştirerek bölge ekonomisine de katkı sağladıklarını belirtmektedirler. Bu kapsamda yöre halkının daha aktif katılımının sağlanması için ekoturizme yönelik eğitim ve bilinçlendirme faaliyetlerinin arttırılmasının önemi vurgulanmıştır.

Sivil Katılımcıların bir kısmı ise, "ekoturizm gibi sürdürülebilir turizmin gerekliliğinin bölge yerel paydaşlar ve yerel halk tarafından turizmin sadece gelir elde edici bir enstrüman gibi görülmesi sebebiyle bölge turizmini oluşturan değerlerin ve unsurların korunmasının önemi tam anlamıyla anlaşılmamaktadır, bölge turizmcilerine ve sektörle ilişkili kurum, kuruluşlara yönelik olarak konu hakkında bilgilendirici faaliyetlerin artması gerekmektedir" şeklinde ifade etmişlerdir. Özellikle yerel halkın sürdürülebilir ekoturizme olan katkılarının arttırılması hedefiyle sektörle daha fazla ilişkilendirilmesinin önemli olduğunun, bölge halkının turizmin bir parçası olduklarını bilmeleri ve kültürel coğrafi değerlerini koruma amacıyla yerel halkın (her yaşta) etkin eğitiminin önemini vurgulamışlardır.

4.5.7. Ekoturizm Alanlarının Değerlendirilmesini Engelleyen Sorunlar: Yerel paydaşların büyük bir kısmı, bölgenin fiziki yapısının oldukça hassas olması, konuya olan farkındalığın azlığı, çevreye olan duyarlılığın yeterli seviyede olmamasının bölgedeki turizm alanlarının ekoturizm adına değerlendirilmesini engelleyen unsurlar olduğunu söylemektedir. Diğer taraftan Kapadokya Bölgesinde ekoturizm alanlarının değerlendirilememesinin ana sebeplerinden biri ise, kurum ve kuruluşların bünyesinde yeterli seviyede bütçe ve ödeneğin bulunmaması olarak belirtilmiştir. Diğer katılımcılar ise,

Nevşehir ilinin doğal oluşumları korunması hassas bölge olması ve ürün geliştirmedeki bürokratik engeller sebebiyle turizm alanlarının ekoturizm adına değerlendirilmesinin oldukça zaman aldığını vurgulamışlardır.

4.5.8. Ekoturizme Yönelik Alınacak Tedbirler: Kapadokya Bölgesi sahip olduğu doğal güzellikler sayesinde doğa ve kültür turizmi, kongre turizmi, termal turizm, inanç turizmi, ekoturizm kapsamında atlı doğa yürüyüşleri ve el sanatları gibi birçok alternatif turizm faaliyetine imkan sunmaktadır. Fakat bu faaliyetlerin neredeyse tamamı kamu eliyle yürütülmektedir. Bu bağlamda Kapadokya Bölgesi'nin ekoturizm açısından optimal düzeyde fayda sağlayabilmesi ve turizm alanlarının ekoturizm adına değerlendirilebilmesi için uzman desteği alınarak ekoturizm faaliyet ve projelerinin planlı bir şekilde yönetilmesi aşamasında tüm kurum ve kuruluşların, özel sektörün ve hatta yerel halkın birlikte hareket etmelerinin önemine değinilmiştir.

Diğer taraftan kaçak, sorunlu ve bölgeye uyumsuzluk arz eden yapı sorunlarının hızlı bir şekilde çözümlenmesi, özel sektör temsilcilerinin de dinlenmesi yoluyla kalıcı çözümler bulunması önemlidir. Kapadokya'nın tarihi, kültürel ve doğal yapısının korunması, yetki karmaşasının önüne geçilmesi, kararların hızlı ve etkin alınması için 2019 yılında kabul edilen "7174 sayılı Alan Yönetim Kanunu" çıkmıştır. Alan yönetim kanunu ile birlikte bölgede yaşanan yetki karmaşasının sona ereceği ve yanlış uygulama ve planlama çalışmalarının önüne geçileceği düşünülmektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Son dönemlerde doğal çevreyi koruma bilinciyle hareket ederek sürdürülebilir turizm amaçlı aktivitelere katılım gösteren ekoturistlerin sayısı gün geçtikçe çoğalmaktadır. Bu durum göz önüne alındığında doğanın kendisi bir turizm ürününe dönüşmekte, tüm dünyayı etkisi altına alan Covid-19 küresel salgını nedeniyle çevre sorumluluk bilinci gelişen turistlerin bireysel ve doğal turizm faaliyetlerine yönelmesiyle birlikte ekoturizm kavramının önemi giderek artmaktadır. Bu bağlamda, Kapadokya Bölgesi ekoturizme yönelik turistik aktiviteleri geliştirmeye büyük ölçüde uygun doğal oluşuma sahip bölgelerden biridir. Peri Bacaları, el değmemiş doğal alanları, mili parklar, ören yerleri, yeraltı şehirleri, termal suları ile Kapadokya Bölgesi, ekoturizm açısından elverişli ve geliştirilebilir potansiyele sahip bir bölgedir. Bu

çalışma kapsamında, Kapadokya'da turizme yönelik hizmet veren yerel paydaşların, ekoturizm açısından bölgeyi değerlendirmeleri istenmiştir.

Yapılan bu çalışmada ekoturizmin geliştirilmesine katkıda bulunabilecek paydaşlarla yüz yüze görüşmeler yapılarak, Kapadokya Bölgesi'ne dahil olan Nevşehir ilinin ekoturizm açısından mevcut durumu ve sorunları ele alınmıştır. Yapılan kaynak taraması ve mülakatlar sonucunda, Nevşehir ilinin doğal kaynak potansiyelinin ekoturizm için yeterli olduğu konusunda tüm katılımcılar fikir birliği göstermişlerdir. Ancak sahip olunan doğal kaynakların farkına varılıp, bunlara zarar vermeden ve bu kaynaklardan en yüksek oranda verim alınarak faydalanabilmek için ekoturizm gibi sürdürülebilir turizmin gerekliliğinin yerel paydaşlar ve yerel halk tarafından yeterince anlaşılmadığı da özellikle vurgulanmıştır. Turizmi sadece gelir getirici bir enstrüman olarak görmeden, bölge turizmini oluşturan doğal değerlerin korunması ve bu hususta turizmcilere, yerel halka, paydaşlara bilgilendirici çalışmaların yürütülmesi gerekliliği vurgulanmıştır.

Nevşehir ilinde mevcut ekoturizm kaynaklarının korunması ve sürdürülebilirliğinin sağlanmasının yanında, mevcut potansiyelin tanıtımına yönelik yürütülen çalışmaların da yeterli düzeyde olmadığı tespit edilmiştir. Bu bağlamda, mülakat katılımcıları tarafından, bölge genelinde "ekoturizm tanıtım ajanslarının" kurulmasının faydalı olabileceği düşünülmektedir.

Son dönemde dünya genelinde ekoturizmi canlandırmaya yönelik çeşitli projeler ve ortak çalışmalar yürütülmektedir. Ekoturizm alanında uzman kişi ve kuruluşların, akademisyenlerin, yerel yönetimlerin, turizm işletmelerinin ve yerel halkın katılım gösterdiği bu tür projeler ortak bir misyon ve hedef gerçekleştirmek açısından faydalı sonuçlar doğurabilmektedir. Yapılan görüşmeler sonucunda, Nevşehir ilinde ekoturizm faaliyetlerini geliştirmeye yönelik yürütülen belli başlı birkaç projenin var olduğu tespit edilmiştir. Bu projelerin en kapsamlı olanı ise, Orman ve Su İşleri Bakanlığı Nevşehir Şube Müdürlüğü'nün hazırladığı, "Nevşehir İlinde Tabiat Turizmi Master Planı (2013-2023)" ve "Nevşehir İlinde Tabiat Turizmi Uygulama Eylem Planıdır (2013-2023)". Ekoturizm'in alt türü olan botanik turizmi geliştirmeyi amaçlayan henüz hayata geçirilememiş "Jeoloji temalı Enformasyon Parkı ve Lavanta Bahçesi Projesi", Kapadokya'nın jeolojik yapısı, tarihi dokusu ile sanatları, mimari yapıları ve kültürel etkinliklerinin tanıtımı ve bunların istihdam ve turizme ivme kazandırılması amacıyla Avrupa

Birliği destekli bir proje yürütüldüğü belirtilmiştir. Fakat yürütölen bu proje ve faaliyetlerin ekoturizm alanında yeterli olmadığı düşünölmektedir. Dolayısıyla bölge kalkınmasını destekleyici tüm kişi ve kuruluşların iş birliği içinde yeni proje ve faaliyetlerin hayata geçirilmesinin faydalı olacağı öngörülmektedir.

Yürütölen projelere ilave olarak ekoturizm değerlerini geliştirmek adına Kapadokya Bölgesi genelinde tarımsal ürünler kabak çekirdeği, ay çekirdeği, patates, üzüm, kayısı, pancar ve baklagil üretimi bakımından önemli bir yere sahip olduğu için "tarım ve çiftlik turizmi başta olmak üzere trekking, atlı doğa yürüyüşü, sportif olta balıkçılığı, kamp ve karavan turizmi, kuş gözlemciliği, kano-rafting, foto safari" faaliyetlerinin ekoturizm kapsamında geliştirilebilir olduğunu düşünölmektedir. Fakat bu faaliyetlerin hayata geçirilmesi için gerekli mali kaynakların yeterli olmadığı, devlet teşviki ve vergi indirimi gibi imkanlar sağlanmasının faydalı olabileceği düşünölmektedir.

Yapılan görüşmeler sonucunda bölgenin ekoturizme yönelik diğer bir sorunu, alt ve üst yapının ekoturizm açısından elverişsiz olmasıdır. Yerel paydaşlar, ekoturizm alanlarında gerekli alt ve üst yapı çalışmalarının bir an önce tamamlanması gerektiğini vurgulamaktadır. Özellikle son dönemde Kapadokya turizmine yönelik getirilen "alan yönetimi kanunu", turizm ile ilişkili bütün paydaşların bir araya gelerek bölgedeki sorunlara çözüm getirmeye çalıştığı bir düzenleme olmuştur. Bu oluşum, ekoturizme zarar veren bölgedeki kaçak yapılaşmanın önlenmesi, yerel yönetimlerin turizmin gelişimine doğrudan katkı sunabilmesi, yerel halkın ekoturizm faaliyetlerini geliştirmeye yönlendirilmesi ve daha birçok ekoturizme engel teşkil eden sorunların çözümlenmesi açısından bir fırsat olarak görölmektedir.

KAYNAKÇA

Ahiler Kalkınma Ajansı. (2011). *Kapadokya Bölgesi Turizm Çalıştay Saha Çalışmaları Raporu*. Nevşehir: Nevşehir Yatırım Destek Ofisi.

Ahiler Kalkınma Ajansı. (2014). *Kapadokya'da Turizm Yatırım Olanakları Raporu*. Nevşehir: Nevşehir Yatırım Destek Ofisi.

Akpınar, E. & Bulut, Y. (2010). Ülkemizde Alternatif Turizm Dalı Olan Ekoturizm Çeşitlerinin Bölgelere Göre Dağılımı ve Uygulama Alanları. *3. Ulusal Karadeniz Ormancılık Kongresi 20-22 Mayıs 4*, 1575-1594.

Batı Karadeniz Kalkınma Ajansı. (2012). *Ekoturizm Sektör Raporu*. Erişim Adresi: <https://baka.gov.tr/uploads/1349952547EKOTURIZM-SEKTOR RAPORU-11EYLUL.pdf>, Erişim Tarihi:15.12.2020.

- Belber, B. G. (2018). *Ekoturizmde Pazarlama Çabaları ve Turist Davranışları*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Bilgiç, İ. (2007). *Sakarya Yaylalarının Turizm Açısından Pazarlanabilirliği*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı. Sakarya.
- Can, M. & Üst, Can, Ç. (2019). Kapadokya'da Balon Turizmi Deneyimi ve Kabul Edilebilir Risk Durumu. *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi 3(3)*, 188-198.
- Das, M. & Chatterjee, B. (2015). Ecotourism: A Panacea or a Predicament? *Tourism Management Perspectives 14*, 3-16.
- Demir, C. & Çevirgen, A. (2006). *Ekoturizm Yönetimi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Erdoğan, N. (2003). *Çevre ve Ekoturizm*. Ankara: Erk Yayınları.
- Erdoğan, N. (2005). Sürdürülebilirlik Açısından Türkiye'de Ekoturizm Gerçeği. *Ekoloji Magazin Doğa, Çevre ve Kültür Dergisi 6*, 36-41.
- Erdoğan, N. (2014). *Ekoturizm, Turizm, Çevre ve Sürdürülebilirlik. Sosyal Çevre Bilimleri*. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Fışkın, R., Çakır, E. & Özkan, E. D. (2016). Mavi Bayrak Uygulamasının Önemi, Ölçütleri ve Ülkelere Göre Durum Analizi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi 8(15)*, 224-247.
- Güngör, Ş. (2016). Alternatif Turizm Etkinliği ve Ürün Çeşitliliği Oluşturmada Atın Kullanımı: Nevşehir Örneği. *International Journal of Eurasia Social Sciences 7(22)*, 81-99.
- Haberal, H. (2015). *Turizmde Alternatif Ekolojik Turizm- Doğa Turizmi Kırsal Turizm Yayla Turizmi*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Kahraman, N. & Türkay, O. (2012). *Turizm ve Çevre*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Kapadokya Turizm Bölgesi Altyapı Hizmet Birliği. (2018). Erişim Adresi: [http:// www.kaphib.org](http://www.kaphib.org). Erişim Tarihi: 07.12.2018.
- Kasalak, M. (2015). Dünyada Ekoturizm Pazarı ve Ekoturizmin Ülke Gelirlerine Katkıları. *Journal of Recreation and Tourism Research 1(2)*, 20-26.
- Kasalak, M. & Akıncı, Z. (2015). Ekoturizmin Yerel Halk Üzerindeki Etkilerinin Değerlendirilmesi. *International Journal of Social Sciences and Education Research 1(1)*, 230-239.

Kızılırmak, İ., Kaya, F., Yıldız, S. & Kurtulay, Z. (2017). Yerel Paydaşların Ekoturizme Yönelik Yaklaşımları: Erzincan Destinasyonu Örneği. *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Özel Sayı 4*, 189-202.

Kiper, T. (2013). Role of Ecotourism in Sustainable Development. (Ed.). M. Özyavuz. *Peyzaj Mimarisindeki Gelişmeleri içinde*, 773-802, IntechOpen.

Kozak, M. & Bahçe, S. (2012). *Özel İlgi Turizmi*. Ankara: Detay Yayıncılık.

Kurtoğlu, R. & Temiz, S. (2018). Destinasyon Pazarlaması Kapsamında Ekoturizm Destinasyonu Olarak Kapadokya Bölgesi'nin Potansiyelinin Yerli Turistler Tarafından Değerlendirilmesi. *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Elektronik Dergisi 9(22)*, 89-108.

Kuter, N. & Ünal, H. E. (2009). Sürdürülebilirlik Kapsamında Ekoturizmin Çevresel, Ekonomik ve Sosyo-Kültürel Etkileri. *Kastamonu Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi 9(2)*, 146-156.

Morgül, Ş. (2014). Kırklareli İlinde Ekoturizm Olanakları. *Electronic Journal of Vocational Colleges 4(4)*, 27-38.

Orman ve Su İşleri Bakanlığı. (2013). *Nevşehir İlinde Tabiat Turizmi Uygulama Eylem Planı*. Orman ve Su İşleri Bakanlığı 8. Bölge Müdürlüğü Nevşehir Şube Müdürlüğü, Nevşehir.

Orman ve Su İşleri Bakanlığı. (2013). *Nevşehir İlinde Tabiat Turizmi Master Planı 2013-2023*. Orman ve Su İşleri Bakanlığı 8. Bölge Müdürlüğü Nevşehir Şube Müdürlüğü, Nevşehir.

Orman ve Su İşleri Bakanlığı. (2013). *Nevşehir Turizminin Çeşitlendirilmesine Yönelik Ekoturizm Eylem Planı 2013-2023*. Orman ve Su İşleri Bakanlığı 8. Bölge Müdürlüğü Nevşehir Şube Müdürlüğü, Nevşehir.

Tekin, Ö. (2017). Ekoturizm Açısından Konya İli Doğa Yürüyüşü Rotaları Üzerine Bir Araştırma. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi 6(3)*, 1624-7215.

Temiz, S. (2016). *Kapadokya Bölgesi'nin Ekoturizm Potansiyelinin Yerli Turistler Tarafından Değerlendirilmesi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı. Yozgat.

Ties. (2011). Description And Ecotourism Principles. Erişim Adresi: <http://www.ecotourism.org>. Erişim Tarihi: 20.06.2019.

Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2008). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yılmaz, H. (2008). *Turizm Çeşitlendirmesi Kapsamında Ekoturizm'in Ürünü Olarak Tatil Çiftlikleri: Türkiye'deki Tatil Çiftliklerine Yönelik SWOT Analizi*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı. Afyon.